

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 220/03-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. novembra 2003 o sťažnosti Ing. I. L., bytom B., zastúpeného advokátom JUDr. Ľ. H., Advokátska kancelária, B., ktorou namietol porušenie jeho práva na spravodlivý proces a princípu prezumpcie neviny podľa čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základného práva podľa čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, sekcie justičnej polície Policajného zboru, odboru vyšetrovania obzvlášť závažnej trestnej činnosti, Bratislava, a jeho uznesením sp. zn. ČVS: VKE 15/30-1999 z 29. apríla 2003 v spojení s uznesením sp. zn. ČVS: VKE 15/30-1999 z 22. mája 2003, za účasti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, sekcie justičnej polície Policajného zboru, odboru vyšetrovania obzvlášť závažnej trestnej činnosti, Bratislava, po predbežnom prerokovaní takto

r o z h o d o l:

Sťažnosť Ing. I. L. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. júla 2003 doručená sťažnosť Ing. I. L. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietol porušenie jeho práva na spravodlivý proces a princípu prezumpcie neviny podľa čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva podľa čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, sekcie justičnej polície Policajného zboru, odboru vyšetrovania obzvlášť závažnej trestnej činnosti, Bratislava (ďalej len „ministerstvo vnútra“) a jeho uznesením sp. zn. ČVS: VKE 15/30-1999 z 29. apríla 2003 v spojení s uznesením sp. zn. ČVS: VKE 15/30-1999 z 22. mája 2003.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie vydal tento náález:

„Ministerstvo vnútra SR, Sekcia justičnej polície PZ, Odbor vyšetrovania obzvlášť závažnej trestnej činnosti v Bratislave postupom vyšetrovateľa kpt. Ing. J. Š. a plk. JUDr. J. Š., po obvinení a zadržení Ing. I. L., B., porušila jeho práva na spravodlivý proces a práva prezumpcie neviny a to v čl. 6 ods. 1, 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky uznesením ČSV: VKE 15/30-1999 zo dňa 29. 4. 2003 a uznesením ČVS: VKE 15/30 zo dňa 22. 5. 2003 a tieto uznesenia sa zrušujú.

Ministerstvu vnútra SR, Sekcii justičnej polície PZ, Odboru vyšetrovania obzvlášť závažnej trestnej činnosti v Bratislave sa zakazuje pokračovať v porušovaní základného práva na spravodlivý proces a prezumpciu neviny Ing. I. L., B. “

V odôvodnení sťažnosti sťažovateľ o. i. opísal skutkový stav a dôvody, o ktoré opiera svoju sťažnosť, uvádzajúc, že:

„Uznesením vyšetrovateľa Odboru vyšetrovania obzvlášť závažnej trestnej činnosti Sekcie vyšetrovania a kriminalisticko-expertíznych činností (teraz Sekcie justičnej polície) PZ v Bratislave bolo dňa 24. 2. 2000 pod ČVS: VKE-15/30-1999 podľa § 160 ods. 1 Trestného poriadku začaté trestné stíhanie a podľa § 163 ods. 1 Trestného poriadku vznesené obvinenie I. L. za trestný čin zneužívania právomocí verejného činiteľa podľa § 158 ods. 1 písm. c) ods. 2 písm. c) Trestného zákona v jednočinnom súbehu s trestným

činom nadržovania podľa § 166 ods. 1 Trestného zákona na tom skutkovom základe, ako je to uvedené v citovanom uznesení.

S odvolaním sa na pripojenú fotokópiu článku uverejneného 6. decembra 2002 v denníku S. sťažovateľ tvrdí, že „Minister vnútra SR V. P. inicioval voči mne živelnú mediálnu kampaň tlačovou konferenciou, ktorú zvolal špeciálne k môjmu zadržaniu dňa 5. 12. 2002, ktorá odznela vo všetkých médiách so súčasným vyjadrení sa vyšetrovateľa MV SR kpt. Š. k môjmu zadržaniu“.

Ďalej sťažovateľ uvádza: «Vyšetrovateľ MV SR, Sekcie justičnej polície PZ kpt. Ing. Š. a plk. JUDr. J. Š. po mojom výsluchu a zadržaní pokračovali v tejto živelnej mediálnej kampani v rozpore s § 2 ods. 2 Tr. por., § 8a Tr. por. a čl. 50 ods. 2 Ústavy SR, ako aj čl. 6 ods. 1, 2 Dohovoru vo vzťahu k mojej osobe s úmyslom presvedčiť verejnosť o mojej údajnej vine a súčasne ovplyvňovať aj sudcov odvolacieho súdu, ktorí mali o mojej sťažnosti proti uzneseniu o vzatí do väzby rozhodovať.

Postup verejného činiteľa – vyšetrovateľa kpt. Ing. J. Š. bol zjavným porušením práva na spravodlivý proces a práva na prezumpciu neviny. Totižto dodržiavanie zásady prezumpcie neviny je neoddeliteľnou súčasťou spravodlivého procesu. Kpt. Ing. Š. tak urobil poskytnutím rozhovoru pre denník S., ktorý bol publikovaný dňa 10. 12. 2002 pod názvom „Vyšetrovateľ: L. advokáti boli prekvapení“.»

Sťažovateľ ďalej poukazuje na to, že «Do tejto živelnej mediálnej kampane sa zapojil aj plk. JUDr. J. Š., ako zástupca šéfa vyšetrovateľov SR a to rozhovorom pre denník S., ktorý bol uverejnený dňa 24. 2. 2003 pod názvom „Š.: Na najvýznamnejší prípad čakám“. V rozhovore na otázky v tejto časti rozhovoru, ako aj v časti Z. sú uvedené skutočnosti, ktoré porušujú zásadu prezumpcie neviny, pretože v odpovediach týkajúcich sa osoby sťažovateľa sa u verejnosti navodzuje dojem o vine sťažovateľa, pričom rozhovor je nesporne v rozpore s § 8a Tr. por. a jeho cieľom je vyvolať u verejnosti nevraživosť voči osobe sťažovateľa a presvedčiť verejnosť o jeho vine».

Z týchto skutočností sťažovateľ vyvodzuje, že „*Vyšetrovateľ MV SR kpt. Ing. J. Š. a plk. JUDr. J. Š. ako verejní činitelia a úradné osoby porušili moje práva zakotvené v čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru...*“.

Na podporu argumentácie tohto záveru sťažovateľ cituje niektoré pasáže z článku uverejneného v denníku S. 24. februára 2003 (ide o rozhovor s plk. JUDr. J. Š.), ktorého fotokópia, ako aj fotokópia článku uverejneného v denníku S. 10. decembra 2002 sú prílohou jeho sťažnosti.

Sťažovateľ považuje na nesporné, „...že zo strany príslušných verejných činiteľov došlo k takému zaobchádzaniu voči mne a takým spôsobom, aby sa nadobudol dojem, že som spáchal trestný čin, čo robili sústavne ešte pred rozhodovaním súdov. Rozhodne ich postup je v rozpore s § 8a Tr. por., kde je priamo zakotvená zásada prezumpcie neviny, ale aj s čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1, 2 Dohovoru.

Krajský súd v Bratislave o mojej sťažnosti proti uvaleniu väzby rozhodoval dňa 14. 1. 2003, t. j. pred týmito útokmi verejných činiteľov na moju osobu, ktoré boli publikované v médiách tak, ako som uviedol“.

Vo vzťahu k postupu menovaných vyšetrovateľov argumentuje sťažovateľ tým, „...že sa o mojej osobe a mojom prípade vyjadrovali verejne a poskytovali rozhovory pre médiá spôsobom, ktorý mal vzbudiť u verejnosti dojem mojej viny a že sa tak vyjadrovali ešte pred rozhodnutím súdov, porušili namietané moje práva na prezumpciu neviny. Tvrším, že takýmto postupom sledovali to, aby presvedčili verejnosť o mojej vine a aby ovplyvnili odvolací súd, ktorý mal rozhodovať o mojej sťažnosti proti uzneseniu o mojom vzatí do väzby.

Svojím postupom odporca porušil aj zásady spravodlivého procesu. Treba uviesť, že zásada spravodlivosti sa vzťahuje na celé konanie, vrátane prípravného konania a nemožno hovoriť o spravodlivom procese vtedy, ak verejný činiteľ – vyšetrovateľ a vysoký policajný dôstojník ako úradné osoby porušujú zásadu prezumpcie neviny, ktorá je súčasťou spravodlivého procesu.

Za spravodlivé možno považovať len to, čo je v súlade so zákonom a čo zákonu neodporuje. Nesporne postup odporcov je v rozpore s § 8a Tr. por., čl. 6 ods. 1, 2 Dohovoru a čl. 50 ods. 2 Ústavy SR“.

Podľa sťažovateľa existovala u neho jediná možnosť obrany proti postupom porušovania prezumpcie neviny priznanej Trestným poriadkom a touto možnosťou bolo vznesenie námietky zaujatosti voči vyšetrovateľovi, ako aj celej sekcii vyšetrovania, odboru obzvlášť závažnej trestnej činnosti. Preto „...podal námietku zaujatosti voči vyšetrovateľovi kpt. J. Š. a námietku zaujatosti voči celej Sekcii vyšetrovania Odboru obzvlášť závažnej trestnej činnosti MV SR, ktorú riadi plk. JUDr. J. Š., a to podaním zo dňa 25. 3. 2003, ktoré podanie bolo osobne doručené dňa 26. 3. 2003 MV SR“.

O námietke sťažovateľa „Vyšetrovateľ uznesením Sekcie justičnej polície PZ MV SR, Odboru vyšetrovania obzvlášť závažnej trestnej činnosti zo dňa 24. 9. 2003 ČVS: VKE 15/30/1999 rozhodol, že skutočnosti, ktoré sťažovateľ uviedol v námietke zaujatosti voči jeho osobe, t. j. že sa zapojil do organizovanej živelnej mediálnej kampane voči jeho osobe, nepovažuje za dôvody zaujatosti a odvolal sa v tomto uznesení na § 8a ods. 1 Tr. por. a teda výroky na adresu sťažovateľa v sťažnosti uvedené, ktoré uviedol v rozhovore pre denník S. považoval za také, ktoré sú v súlade s § 8a ods. 1 Tr. por. Teda, že išlo o informácie verejnosti v súlade s trestným poriadkom.

Sťažovateľ s odôvodnením uvedeného uznesenia nesúhlasil preto, že podľa neho sa vyšetrovateľ nevysporiadal s celou jeho námietkou v zmysle obsahu podania z 3. marca 2003, a tiež z toho dôvodu, že uznesenie vyšetrovateľa považoval za nezákonné, a podal voči nemu 7. mája 2003 sťažnosť.

Ministerstvo vnútra uznesením sp. zn. ČVS: VKE 15/30-1999 z 22. mája 2003 sťažnosť sťažovateľa proti vyššie označenému uzneseniu zamietlo.

S poukazom na to sťažovateľ uvádza, že vyčerpal „...všetky možné dostupné prostriedky ochrany svojich práv v trestnom konaní, pričom uznesenie ČVS: VKE 15/30-

1999 zo dňa 22. 5. 2003 je konečné a už ho nie je možné napadnúť žiadnym opravným prostriedkom“.

Pokiaľ ide o dodržanie zákonnej dvojmesačnej lehoty na podanie sťažnosti podľa § 53 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), sťažovateľ uvádza, že začiatok jej plynutia sa počíta od doručenia rozhodnutia – uznesenia sp. zn. ČVS: VKE 15/30-1999 z 22. mája 2003.

V súvislosti s tým sťažovateľ poznamenáva, že *„Právoplatnosť uznesenia zo dňa 22. 5. 2003 vyplýva z ust. § 140 ods. 1 písm. a) Tr. por. a z toho dôvodu sa na takéto uznesenie nevyznačuje doložka právoplatnosti, keďže právoplatnosť vyplýva priamo z trestného poriadku“.*

V závere sťažovateľ uvádza, že *„...vzhľadom na popísaný skutkový stav v tejto sťažnosti, napáda uznesenie vyšetrovateľa zo dňa 29. 4. 2003 ČVS: VKE 15/30-1999, ako aj uznesenie ČVS: VKE 15/30-1999 zo dňa 22. 5. 2003 a domáha sa ich zrušenia“*, a zároveň navrhuje, aby ústavný súd rozhodol v intenciách výrokov, ktorých vyslovenia sa v konaní pred ním svojou sťažnosťou domáha.

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podrobnejšie podmienky konania o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb sú upravené v ustanoveniach § 20 ods. 1 a 2 a § 49 až 56 zákona o ústavnom súde.

Nesplnenie niektorej zo všeobecných alebo osobitných podmienok konania o sťažnostiach ustanovených v citovaných ustanoveniach zákona o ústavnom súde je dôvodom na odmietnutie sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa prerokoval na neverejnom zasadnutí a skúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Ústavný súd konštatuje, že namietané postupy a právoplatné rozhodnutia ministerstva vnútra vyúsťujúce do záverov sťažovateľa o porušení jeho práv tvoria v prekúmanej veci (aj s prihliadnutím na obsah sťažnosti) jeden celok, a preto ich treba posudzovať a vyhodnocovať komplexne.

Z ustanovenia § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde vyplýva, že sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy možno, pokiaľ ide o rozhodnutie, podať v lehote dvoch mesiacov od jeho právoplatnosti. K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa malo v danom prípade dôjsť napadnutými uzneseniami ministerstva vnútra, pričom rozhodnutie o poslednom opravnom prostriedku (uznesenie sp. zn. ČVS: VKE 15/30-1999 z 22. mája 2003) nadobudlo v súlade s § 140 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku právoplatnosť v deň jeho vydania. Sťažovateľovi bolo toto uznesenie doručené prostredníctvom jeho právneho zástupcu 27. mája 2003. Sťažovateľ od uvedeného dátumu vedel, že napadnuté uznesenie nadobudlo právoplatnosť 22. mája 2003. Prihliadajúc na túto kogentnú lehotu, v ktorej je nutné podať sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd zistil, že sťažnosť bola v danom prípade podaná tretí deň po jej uplynutí. Ústavný súd v spojitosti s tým poznamenáva, že sťažovateľ mal od 27. mája 2003 (deň doručenia uznesenia ministerstva vnútra sp. zn. ČVS: VKE 15/30-1999 z 22. mája 2003) k dispozícii dostatočný čas na to,

aby dodržal zákonom ustanovenú dvojmesačnú lehotu na podanie sťažnosti počítanú od právoplatnosti rozhodnutia. Z týchto dôvodov nie je možné prijať názor sťažovateľa, že lehotu na podanie sťažnosti počítal od doručenia druhostupňového rozhodnutia, pretože takéto počítanie lehoty by sa uplatnilo len vtedy, ak by napádané uznesenie nadobúdalo právoplatnosť dňom doručenia, avšak v danom prípade tomu tak nie je.

Poukazujúc na uvedené závery o oneskorenosti podania sťažnosti rozhodol ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, že ju odmietol ako podanú oneskorene.

Oneskorenosť sťažnosti však nie je jediným dôvodom na jej odmietnutie už pri jej predbežnom prerokovaní. Ústavný súd po preskúmaní sťažnosti zistil aj to, že sťažnosť nie je prípustná (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Sťažovateľ v sťažnosti tvrdí, že podaním opravného prostriedku proti uzneseniu porušovateľa jeho základných práv sp. zn. ČSV: VKE 15/30-1999 z 29. apríla 2003 vyčerpal všetky možné dostupné prostriedky ochrany jeho práv v trestnom konaní. Tento názor sťažovateľa nie je v súlade s platným právnym poriadkom.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 17 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre (ďalej len „zákon o prokuratúre“) vykonáva prokurátor svoju pôsobnosť v trestnom konaní v rozsahu ustanovenom osobitnými zákonmi. Podľa odseku 2 písm. a) tohto zákonného ustanovenia prokurátor vykonáva najmä dozor nad zachovávaním zákonnosti v trestnom konaní.

Podľa § 31 ods. 1 zákona o prokuratúre prokurátor preskúmava zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, policajných orgánov a súdov v rozsahu vymedzenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený

vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány.

V zmysle druhého odseku tohto zákonného ustanovenia sa podnetom rozumie písomná alebo ústna žiadosť, návrh alebo iné podanie fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktoré smeruje k tomu, aby prokurátor vykonal opatrenia v rozsahu svojej pôsobnosti, najmä aby podal návrh na začatie konania pred súdom alebo opravný prostriedok, aby vstúpil do už začatého konania alebo vykonal iné opatrenia na odstránenie porušenia zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, na ktorých vykonanie je podľa zákona oprávnený.

Podľa § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre podávateľ podnetu môže žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor (§ 54 ods. 2 zákona o prokuratúre).

Podľa § 174 ods. 1 Trestného poriadku dozor nad zachovávaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania podľa § 157 až 159 a v prípravnom konaní vykonáva prokurátor. Oprávnenia prokurátora pri výkone tohto dozoru sú taxatívne vymedzené v druhom odseku tohto zákonného ustanovenia.

Podnet podľa § 31 zákona o prokuratúre je podľa názoru ústavného súdu právnym prostriedkom, ktorý tento zákon v nadväznosti na citované ustanovenia Trestného poriadku poskytuje obvineným na ochranu ich práv a právom chránených záujmov. Použitie tohto právneho prostriedku je v súlade s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy a aj podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Judikatúra ústavného súdu sa napokon ustálila na názore (napr. IV. ÚS 80/03), že účinným prostriedkom ochrany namietaného porušenia základných práv je dokonca aj opakovaný podnet podľa § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre. Opakovaný podnet zakladá

povinnosť prokurátora aj nadriadeného prokurátora zaoberať sa ním, vybaviť ho a spôsob vybavenia oznámiť podnecovateľovi.

V danom prípade sťažovateľ tieto prostriedky ochrany jeho práv v trestnom konaní nevyužil napriek tomu, že skutkové okolnosti, ktorými odôvodnil porušenie označených základných práv by bol oprávnený a povinný preskúmať prokurátor podľa citovaných zákonov. Prokurátor je nesporne oprávnený preskúmať postupy vyšetrovateľov a vyvodiť z nich, ak sa preukáže porušovanie aj ústavnoprosedných princípov, aj zákonné dôsledky. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde a otváral by možnosť obchádzať zákonné povinnosti a oprávnenia prokuratúry v trestnom predsúdnom konaní.

Preto ústavný súd dospel k záveru, že sťažnosť nie je pre nevyčerpanie dostupných a účinných právnych prostriedkov ochrany základných práv sťažovateľa prípustná a podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ju odmietol aj z tohto legálneho dôvodu.

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd sa ďalšou časťou návrhu na rozhodnutie, ktorou sa sťažovateľ domáhal zakázať pokračovanie v porušovaní jeho základného práva na spravodlivý proces a prezumpciu nevinu, ako aj ďalším uplatneným návrhom na zrušenie napadnutých rozhodnutí nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. novembra 2003